

Den indiske aktivist Sonam Wangchuk blev en af de helt store figurer under de voksende protester mod regeringen, da han sulstrejkede. Nu kobles han til danske bistandsdonorer. Foto: Bhawika Chhabra/Reuters/Ritzau Scanpix

Fortidens danske bistandskroner beskyldes for at nære indisk oprør

Gamle penge spøger i forholdet mellem Indien og Danmark. Nationalister raser over dansk støtte til regeringskritisk helt. Danida og Folkekirkens Nødhjælp er i skudlinjen, selvom de for længst har forladt Indien.

Alexander Sjöberg
alex@berlingske.dk

Da unge demonstranter gik på gaden i titusindvis, satte det Indien på den anden ende. Det førte til, at en af Narendra Modis ministre trak sig. Forløbet vil sent blive glemt, men kampen er ikke slut.

Mens de unge nu dyrker en bredt forankret kritik af regeringen, kaster andre sig over demonstranterne og tegn på udenlandsk støtte. Nu hævder nogle, at de har fundet en forbindelse til Danmark og Folkekirkens Nødhjælp.

De forbinder danske donationer, der blev givet for mere end ti år siden, til de regeringskritiske demonstranter.

Deres anklager fokuserer på den kendte aktivist og opfinder Sonam Wangchuk, der blev slået væk af politiet 18. juli. Det skete efter 26 dages sulstrejke i Delhi til støtte for de unge.

Strejken fik stor opmærksomhed, og da politiet stoppede ham, blev det mødt med et ramaskrig. Men nu peger kritikere på, at han har en anden agenda, og at han har haft talrige udenlandske donorer.

De indiske protester mod regeringen begyndte i maj og handlede oprindeligt om eksamensopgaver, der var blevet solgt til

højstbydende. Det førte til stor vrede over korruption.

I front for bevægelsen stod Kakerlakkernes Folkeparti, der opstod som en regeringskritisk vits.

I dag leder bevægelsen en af de mest markante protester mod Modi i flere år. Millioner støtter den, og 25. juli vandt den så en stor sejr, da Indiens udenrigsminister, Dharmendra Pradhan, trak sig.

Men på gaden er andre nu begyndt at blande sig i bevægelsen, ikke mindst oppositionen. På sociale medier fyger det med spekulationer om udenlandsk indblanding fra Indiens rivaler, Kina og Pakistan, men også fra andre. Det bliver taget dybt seriøst af førende forskere, erfarer Berlingske.

Betændt område

For 22. juni vedtog Indien en stramning af loven om udenlandsk støtte til indiske organisationer. I forvejen er loven på området så stram, at Amnesty har trukket sig fra landet, for alt, der strider mod »nationale interesser«, kan komme i søgelyset.

Det ser menneskerettighedsorganisationer som en gummiilovgivning, der kan misbruges politisk. Det leder os til Sonam Wangchuk.

For ud over at støtte kakerlakbevægelsen er han forkæmper for mere autonomi til Ladakh-territoriet. Sagen er yderst betændt, fordi både Kina, Indien og Pakistan gør krav på hele eller dele af området.

Det er en kernesag for indiske nationalister,

Støtter af kakerlakbevægelsen tog 59-årige Sonam Wangchuk til sig som en helt, efter at han gik ind i sagen med en sulstrejke. Her ses han afbildet på et banner. Foto: Vijay Pandey/EPA/Ritzau Scanpix

og derfor ser de Sonam Wangchuk som stærkt problematisk.

I juli beskrev det nationalistiske medie WION Sonam Wangchuks donorer, og her figurerer Danmark centralt. Både Folkekirkens Nødhjælp og Danida, Danmarks udviklingssamarbejde under Udenrigsministeriet, bliver nævnt.

I 2025 blev sagen også taget op af det højreorienterede medie Swarajya, som skrev, at Operation Dagsværk, Folkekirkens Nødhjælp, dets svenske søsterorganisation og lande som USA og Storbritannien støttede en skole stiftet af Wangchuk i Ladakh.

Skolen hedder Secmol og beskrives som en »ökocampus«. Den laver elektricitet med

solceller og underviser lærere i det lokale sprog, samt »værdier« og miljø, og ifølge Folkekirkens Nødhjælps generalsekretær, Jonas Nøddekær, støttede man ganske rigtigt skolen i 2002-2003.

»Det gjorde vi på lige fod med mange andre donorer,« siger han til Berlingske.

Pengene kom fra Danida og gik til undervisning, der blandt andet styrkede børns forståelse af naturforvaltning og bæredygtighed i Ladakh.

Støtten gav dengang »god menings«, oplyser Jonas Nøddekær.

»Danmarks bilaterale udviklingsprogram i Indien blev udfaset i 2005/2006 i takt med Indiens økonomiske udvikling og omlægningen af Danmarks udviklingssamarbejde,« tilføjer Udenrigsministeriet i en mail til Berlingske.

Konkret blev Secmols projekt finansieret af Operation Dagsværk, skriver ministeriet, der tilføjer:

»Projektet har ikke haft betydning for de dansk-indiske relationer.«

Ngo'er under pres

Hvor mange penge, Folkekirkens Nødhjælp støttede Secmol med, kan organisationen ikke oplyse, men ifølge Berlingskes oplysninger har sagen tidligere vakt kritik fra den indiske regering rettet mod Danmark. Og i Indien er der altså visse kritikere, der fortsat mindes støtten og ser den som et problem.

»De har særlige ideologiske og politiske agendaer, herunder klimaaktivisme, og er aggressive fortalere for menneskerettigheder. Begge dele er historisk set stødt sammen med Indiens nationale udviklingsmål,« lød det i Swarajya om donorerne.

Berlingske har forsøgt at kontakte Sonam Wangchuk og Secmol for en kommentar. Det er ikke lykkedes.

Sikkert er det nu, at Folkekirkens Nødhjælp ikke længere har aktiviteter i Indien, oplyser generalsekretær Jonas Nøddekær. For landekontoret i Delhi blev lukket i 2013. I stedet blev fokus rettet mod Nepal.

»Ngo'er og særligt menneskerettighedsorganisationer er under meget stort pres i store dele af verden, også i Indien, og i stort set alle de 20 lande, hvor vi arbejder i,«

Danske udviklingsmidler bliver dog fortsat brugt i Indien gennem blandt andet Dansk Industri, oplyser Udenrigsministeriet.

Selv mistede Secmol i 2025 den licens, der gjorde det muligt at modtage udenlandsk støtte. Men den danske støtte, de modtog, er altså ikke glemt.

I 2015 blev Danida og Folkekirkens Nødhjælp sågar sat på den indiske regerings »watchlist«, skriver Indian Express.

»Det har vi ikke noget konkret kendskab til,« oplyser Folkekirkens Nødhjælp.

Men den udenlandske støtte fremstår nu som en rugeskage for konspirationer, og i virale opslag på Instagram raser indere mod muligheden til »kakerlakkene«. Nogle spekulerer i, om de sågar har koordineret med Indiens rivaler.

I samme åndedræt nævnes Danida og Folkekirkens Nødhjælp.

Danmark og EU har de seneste år bebudet, at man vil styrke samarbejdet med Indien, og Mette Frederikssens forhold til Narendra Modi beskrives som stærkt. Men fortiden spøger åbenbart.

Alexander Sjöberg er Berlingskes korrespondent i Asien